

Tijdschrift voor Verkondiging

UITGAVE VAN DE MINDERBROEDERS FRANCISCANEN IN DE LAGE LANDEN

- Geschreven mei 2025 voor 'Tijdschrift voor Verkondiging' voor zondag 19 oktober 2025 (29^e zondag door het jaar) – digitaal tijdschrift, verschijnt als nummer 5 2025
- Lezingen: Ex 17, 8-13; Ps 121; 2 Tim 3, 14-4,2; Lucas 18: 1-8

Thema: Bidden met open ogen

Het is een spannende vraag, die het evangelie vandaag aan ons voorlegt: 'Als de Zoon des mensen komt, zal hij dan het geloof vinden op aarde?'

Nogal wat mensen kunnen bij die vraag een ongemakkelijk gevoel krijgen. Want natuurlijk zit het iedereen, die betrokken is bij de kerk wel eens dwars, de afnemende betrokkenheid van mensen bij de kerk en bij het geloof. Elke tien jaar wordt dat in Nederland onderzocht en - eerlijk is eerlijk - dat zijn cijfers waar we niet vrolijk van worden.

Hoewel, een ander onderzoek dit jaar aangaf, dat er juist onder jonge mensen meer belangstelling voor bijbel en geloof gekomen is.

Heel begrijpelijk dat je aan die dingen denkt bij het horen van die zorg van Jezus. Toch gaat die vraag aan zijn leerlingen daar niet over.

Nee, de vraag 'als de Zoon des mensen komt, het geloof zal vinden op aarde' – die vraag gaat niet over aantallen; gaat niet over percentages; gaat niet over hoeveel mensen in Nederland zondags naar de kerk gaan. Gedachten daarover kunnen ons soms wel eens dwars zitten, maar de vraag van Jezus is nog spannender. Zijn vraag gaat de diepte in. Het gaat niet over de anderen in het algemeen, maar het gaat over ons, over ons geloven. En dan ook nog niet eens over wat we nu wel of niet geloven, maar over hóe we geloven. Hoe we vanuit geloofsvertrouwen in deze wereld staan. Daar gaat de zorg van Jezus over. We lezen dat hij erbij zijn leerlingen -en wat zijn wij anders dan dat? - dat hij erop aandringt te blijven bidden.

Bidden? Ja, bidden!

Wat is dat anders dan dat we als geloofsgemeenschap ons afstemmen op de Eeuwige, op zijn Koninkrijk, op wat hij op het oog heeft: zorg voor de mensen, voor de schepping. Bidden doen we niet alleen met onze ogen dicht. Integendeel. We hebben ze open. In ons gebed nemen we mee wat we zien om ons heen aan ziekte en ongeluk, aan onrecht en onbarmhartigheid, aan onmacht en onverschilligheid. We leggen het voor aan God en gaan als leerlingen aan zijn kant staan. Wat vraagt u van ons als we dit zien en aan u voorleggen? Hoe hándelen we in uw Geest als we bidden voor de mensen, voor de wereld, de aarde? Hoe houden we vast aan uw Koninkrijk ... Daarover gaat het hier.

Jezus vertelt een gelijkenis.

Die gelijkenis gaat over de vraag hoe het Koninkrijk van God -waar je echt naar kunt uitkijken- hoe dat doorbreekt in onze wereld. Als je let op alle spanningen, het dreigen, het onrecht; als je ziet hoe mensen vermorst en vertrapt worden, letterlijk/ figuurlijk ... Wat is er veel reden voor wanhoop, voor ongeloof. Je kunt je die vraag van Gerard van het Reeve, die hij ooit heel oprecht in een gedicht verwoordde 'Dat Koninkrijk van U, wordt dat nog wat?' – je kunt je die vraag zo goed voorstellen. Als een klacht, als een bezwerende vraag aan God. God, zie je dan niet?

Maar ook daarop richt de evangelielezing zich vanmorgen niet. Het is eerder andersom. Het is de Heer die aan ons vraagt, jullie laten het er toch niet bij zitten? Jullie volharden toch wel in geloofsvertrouwen, ook of juist in de druk van de tijd?

In de gelijkenis gaat een weduwe naar de rechter. Zij zoekt recht. In de samenleving van toen -u kent dat uit de Bijbel- staan wees en weduwe voor de zwakken, de mensen aan de rand, de mensen zonder stem. In de Bijbel vaak in één adem genoemd met verdrukten, armen en vreemdelingen, die onder ons zijn. Hoe kunnen zij hun stem verheffen om recht te krijgen?

Wij kennen dat ook. Nog altijd. Er moeten anderen opstaan en hun stem verheffen. Denk alleen al aan de mensen, die slachtoffer werden van wat de toeslagenaffaire zijn gaan

noemen of denk aan de gewortelde vluchtelingenkinderen, die uit ons land weggestuurd dreigen te worden, hoewel Nederland het 'Internationaal Verdrag over de Rechten van het Kind' erkende en ondertekende. Hoe krijg je je recht?
Ook in ons land kan dat een grote en zware opgave zijn.

De weduwe in de gelijkenis houdt vol. De rechter tot wie zij zich wendt, ziet haar nauwelijks staan. Ze laat hem onverschillig. Maar ze blijft hem lastigvallen. Ja, lastigvallen ... zo ervaart die rechter dat. En dat, terwijl zij eigenlijk alleen maar om recht vraagt.

Uiteindelijk gaat die rechter om. Aan God of gebod laat hij zich niets gelegen liggen, maar die weduwe kan hem te schande maken. Zo'n zwakke partij die jou je plaats wijst. Dat zit hem dwars, want dan ga je af. Dan word je op je nummer gezet ... Over recht en onrecht gesproken. De gelijkenis heeft er wel weet van, wat mensen kan worden aangedaan aan onrecht en onverschilligheid.

Hoe volharden wij? Hoe blijven we bidden, in geloofsvertrouwen ons richten op het Koninkrijk van God, dat Jezus ons voorhield? Hoe blijven we in zijn lijn staan voor gerechtigheid en barmhartigheid, ook tegen onwil en onverschilligheid in? Die vragen zitten achter deze gelijkenis. Zal de 'Zoon des mensen' volhardend geloof vinden?

Dit jaar vierden wij 80 jaar vrijheid. Bij de herdenkingen hoorden we dat vrijheid niet vanzelfsprekend is. Tegen machten en krachten in is er niet alleen gestreden, maar ook diep en diep geleden. Lang niet iedereen heeft de vrijheid geproefd. Volharden betekent nog niet, dat je het ook allemaal zult beleven en meemaken.

Bij de voorbereiding van de preek kwamen als vanzelf woorden bij me op van Dietrich Bonhoeffer. Misschien hebt u wel eens van hem gehoord. Hij was een Duits theoloog. Een jonge man, die met anderen in verzet kwam tegen het Naziregime. Hij kwam daardoor in Berlijn in de gevangenis. En kort voor het einde van de oorlog werd hij nog gedood. Na de oorlog is hij heel bekend geworden door brieven die hij vanuit de gevangenis geschreven heeft aan zijn vriend. Vooral één lied, dat hij in de gevangenis schreef voor zijn familie, is in de Nederlandse kerken heel bekend geworden: 'Door goede machten trouw en stil omgeven'. Misschien kent u het. Bonhoeffer is voor veel mensen een geloofsgetuige geworden.

In mei 1944 schreef hij in een heel bekend geworden brief een belangrijke zin: Ons christen-zijn zal in deze tijd nog maar uit twee dingen bestaan: bidden en onder de mensen het goede doen/ dat wat recht is, wat juist is om te doen. Het is die zin die bij me naar boven kwam bij de lezing uit het evangelie.

Alle franje en bijkomstigheden van kerk en geloof zijn in de gevangenis verdwenen. Wat doet er echt toe? Deze twee dingen. Wat Bonhoeffer zo schrijft vanuit de hardheid van het dagelijkse leven in de gevangenis, ligt heel dicht aan tegen wat Jezus ons met deze gelijkenis wil vertellen.

Zijn wij alleen consumenten van het geloof of zijn wij daarin nog partners van God. Daar zit de zorg van Jezus. Zijn zorg is niet of God ons zal horen. Natuurlijk laat Hij zijn kinderen niet vallen. Zijn vraag is of wij, zijn leerlingen, wij als geloofsgemeenschap ons nog wel richten tot hem, bidden om zijn Koninkrijk en dan ook ons doen en laten daarop afstemmen.

Gewoon om ons heen kijken en vanuit het evangelie bidden vóór en dan ook doen wát er als geloofsgemeenschap op ons pad komt. Alleen door zo te blijven bij de kern van onze roeping, blijven we als geloofsgemeenschap van betekenis voor God en voor de mensen.

Bidden, zei Dietrich Bonhoeffer, en onder de mensen het goede doen.

Jaap de Lange, preekvoorbeeld

Verantwoording bij een paar punten uit de preek:

- Het thema van de preek is ontleend aan de titel van het boek: W.R. van der Zee, *Gebed met open ogen: woorden en gebeden rond het Onze Vader*, Boekencentrum 's Gravenhage 1982 e.v. drukken.
- De zin van Dietrich Bonhoeffer is te vinden in de brief van mei 1944 (brief bij 'de doopdag van D.W.R.') opgenomen in: Dietrich Bonhoeffer, *Verzet & Overgave. Brieven en gedachten uit de gevangenis*, Verzameld en gerangschikt door Eberhard Bethge, uitg. W. ten Have N.V. Amsterdam. Er zijn veel drukken en verschillende edities.
- Zie voor meer informatie over in Nederland 'gewortelde kinderen' www.kerkasielkampen.nl